



นโยบายการจัดการขยะของรัฐและองค์การบริหารส่วนท้องถิ่น Waste Management Policy of the State and Local Governments

อำนวยการ บัญญัตินโมตรี*

วิทยาลัยนวัตกรรมการจัดการ มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลรัตนโกสินทร์

*e-mail: bluesky28@gmail.com

Amnuay Boonratmaitree

College of Innovation Management, Rajamangala University of Technology Rattanakosin

บทคัดย่อ

บทความนี้สังเคราะห์ขึ้นโดยมีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาถึงภาพรวมของนโยบายขององค์กรระดับต่าง ๆ ตั้งแต่ระดับรัฐบาล คณะกรรมการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ กรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น รวมทั้งนโยบายในระดับท้องถิ่นที่ส่งผลต่อการดำเนินงานบริการสาธารณะด้านการจัดการขยะขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น จากการศึกษาพบว่ารัฐบาลและองค์กรในหลายระดับที่มีส่วนเกี่ยวข้องได้ให้ความสำคัญต่อบริการสาธารณะด้านการจัดการขยะเป็นอันมาก ทุกองค์กรได้กำหนดนโยบายให้เป็นไปในทิศทางเดียวกัน รวมทั้งรัฐได้ตรากฎหมายขึ้นเพื่อเป็นเครื่องมือในการดำเนินการกิจนี้

คำสำคัญ: นโยบาย การจัดการขยะ องค์การบริหารส่วนท้องถิ่น



Abstract

This article was synthesized for the purpose of this study was an overview of the various policies of the organization. Since the government level, National Economic and Social Development, Department of Local Administration including local policies were considered. It was affected the public service waste management of local governments. The study found that in many levels of government and organizations involved have realized the extremely importance of public service waste management. Every organization has a policy in the same direction. The state has enacted a law to be a tool to carry out this mission.

Key word: Policy; Waste Management; Local Government

บทนำ

การบริการสาธารณะด้านการจัดการขยะ เป็นบริการสาธารณะประเภทหนึ่งที่รัฐบาลทุกคณะและส่วนราชการทุกระดับให้ความสำคัญมากเป็นลำดับต้น ๆ เนื่องจากการบริการสาธารณะประเภทนี้มีความซับซ้อนในทางปฏิบัติ มีปัญหาในด้านสิ่งแวดล้อม สร้างความขัดแย้งในทางการเมือง สร้างความขัดแย้งระหว่างส่วนราชการด้วยกันเอง สร้างความขัดแย้งระหว่างรัฐกับประชาชนและภาคประชาสังคม และสถานการณ์ปัญหามีแนวโน้มจะรุนแรงขึ้น

การกำหนดนโยบายในเรื่องการจัดการขยะในภาพรวมของประเทศเป็นหน้าที่ของรัฐบาล และส่วนราชการระดับกระทรวง กรมต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้อง ส่วนการดำเนินงานในระดับปฏิบัติการ คือ องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น (อปท.) แต่การดำเนินการจัดการขยะของอปท. หลายแห่งมีปัญหาที่สำคัญหลายประการ เช่น ข้อยกาดด้านงบประมาณ สมรรถนะองค์กร การผลักดันนโยบายสู่การปฏิบัติ ความขัดแย้งในด้านนโยบายระหว่างราชการส่วนกลาง ราชการส่วนภูมิภาคกับอปท. ความขัดแย้งกันระหว่างอปท. อปท. ขัดแย้งกับประชาชน ที่ได้รับผลกระทบในด้านสิ่งแวดล้อมเนื่องจากกระบวนการกำจัดขยะ ปัญหาเรื่องความทับซ้อนของพื้นที่ ปัญหาด้านความคุ้มค่า ด้านประสิทธิภาพและประสิทธิผล และคุณภาพของการดำเนินงาน ปัญหาต่าง ๆ เหล่านี้ เป็นปัญหาที่มีผลกระทบในทางลบต่อท้องถิ่น มีผลกระทบต่อประชาชน มีผลกระทบต่อความเป็นระเบียบเรียบร้อยของบ้านเมือง ซึ่งควรได้รับการแก้ไขอย่างเร่งด่วนเป็นลำดับแรก (Prince Damrong Rajanuphap Institute, 2001)

บทความนี้จึงเสนอภาพรวมของนโยบายการจัดการขยะขององค์กรในระดับต่าง ๆ ดังนี้

1. นโยบายการจัดการขยะของรัฐบาล

ระยะเวลา 20 ปีที่ผ่านมารัฐบาลได้เห็นความสำคัญเรื่องทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม จึง

กำหนดนโยบายด้านสิ่งแวดล้อมขึ้นเป็นส่วนหนึ่งของนโยบายในการบริหารประเทศ และเน้นให้อปท.มีส่วนร่วมในการดำเนินการ และมีการกระจายอำนาจการบริหารจัดการสิ่งแวดล้อมให้อปท.มากขึ้น สำหรับนโยบายด้านการจัดการขยะ เน้นการกระจายอำนาจการบริหารจัดการให้อปท.และรัฐบาลได้กำหนดนโยบายการจัดการขยะโดยการสนับสนุนการวิจัยและพัฒนาเทคโนโลยีเพื่อเพิ่มขีดความสามารถในการบริหารจัดการอนุรักษ์และฟื้นฟูสิ่งแวดล้อม การนำสิ่งของและเศษวัสดุเหลือใช้กลับมาใช้ใหม่ การใช้ทรัพยากรธรรมชาติ สร้างระบบการกำจัดขยะและเพิ่มขีดความสามารถของอปท. ในการกำจัดขยะ

ปัจจุบัน คณะรักษาความสงบแห่งชาติ (คสช.) มีนโยบายเกี่ยวกับการจัดการขยะและการจัดการของเสียอันตรายในระดับชาติ เพื่อให้การแก้ไขปัญหาขยะเกิดความยั่งยืน โดยมอบหมายให้กระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม และกรมควบคุมมลพิษ เป็นเจ้าภาพดำเนินการร่วมกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้องในการกำหนดมาตรการ และแนวทางการแก้ไขปัญหาขยะมูลฝอยและของเสียอันตราย รับไปดำเนินการ มีนโยบายที่สำคัญ 4 เรื่อง คือ (1) เร่งจัดการขยะมูลฝอยสะสมในสถานที่กำจัดขยะพื้นที่วิกฤติ (2) ให้มีรูปแบบที่เหมาะสมเพื่อจัดการกับขยะที่เข้ามาใหม่ โดยเน้นการคัดแยกขยะตั้งแต่ต้นทาง และแปรรูปขยะให้เป็นพลังงาน (3) จัดระเบียบมาตรการบริหารจัดการขยะมูลฝอยและของเสียอันตราย และ (4) กระตุ้นวินัยของคนในชาติ มุ่งสู่การจัดการที่ยั่งยืน

นโยบายดังกล่าว สามารถนำมากำหนดเป็นแนวทางในการปฏิบัติได้ 10 แนวทาง ดังนี้ (1) ห้ามทิ้งขยะเทกองกลางแจ้ง (2) จัดการบ่อขยะเดิมที่ปฏิบัติไม่ถูกต้อง (3) ให้ผู้ว่าราชการจังหวัดกำกับดูแลภาพรวม และมีคณะกรรมการทำแผนภาพรวม (4) มีแผนแม่บทการจัดการขยะ โดยระดับจังหวัดทำให้เสร็จภายใน 3 เดือน และระดับประเทศทำให้เสร็จภายใน 6 เดือน (5) คัดแยกขยะจากต้นทาง (6) หารูปแบบใหม่ ๆ ในการจัดการขยะ

ชุมชน เช่น มีการจัดการแบบรวมศูนย์ และการมุ่งเน้นแปรรูปขยะเป็นพลังงาน (7) สร้างระบบจัดการของเสียอันตราย (8) ส่งเสริมให้เอกชนลงทุนและดำเนินการ หากเอกชนสามารถทำได้ดีกว่าและราคาถูกกว่า ส่วนรัฐจะทำหน้าที่ติดตามตรวจสอบ (9) สร้างวินัยคนในชาติสู่การจัดการที่ยั่งยืน โดยการบรรจุเรื่องการจัดการขยะไว้ในหลักสูตร สร้างธนาคารขยะ ลดใช้ถุงพลาสติก และ (10) จัดการขยะอย่างยั่งยืน โดยคำนึงถึงขยะตั้งแต่ต้นทางถึงการออกแบบบรรจุภัณฑ์

การดำเนินนโยบายและการดำเนินงานดังกล่าวแบ่งออกเป็น 3 ระยะ คือ (1) ระยะที่ 1 ระยะเร่งด่วน ต้องทำให้เสร็จสิ้นภายใน 6 เดือน มีพื้นที่เป้าหมาย 11 จังหวัด ได้แก่ การกำจัดขยะเก่าใน 6 จังหวัด หรือ อปท. 619 แห่งในจังหวัด พระนครศรีอยุธยา สระบุรี นครปฐม สมุทรปราการ ลพบุรี ปทุมธานี และจังหวัดน่านรองที่จัดการขยะรูปแบบใหม่ 5 จังหวัด คือ นนทบุรี ภูเก็ต สงขลา กรุงเทพมหานคร และ เชียงราย (2) ระยะที่ 2 ระยะปานกลาง ต้องทำให้เสร็จสิ้นใน 1 ปี มีพื้นที่เป้าหมาย 20 จังหวัด อปท. 2,172 แห่งในจังหวัด กาญจนบุรี นครศรีธรรมราช เพชรบุรี สุราษฎร์ธานี ราชบุรี ขอนแก่น ปราจีนบุรี ประจวบคีรีขันธ์ ชลบุรี นครราชสีมา ลำปางแพร่ ชัยนาท เพชรบูรณ์ ระนอง ชุมพร ยะลา ฉะเชิงเทรา กระบี่ และ สมุทรสาคร และ (3) ระยะที่ 3 ระยะยาว ซึ่งใช้เวลา 1 ปีขึ้นไป ดำเนินการต่อในจังหวัดอื่น ๆ ที่เหลืออีก 46 จังหวัด หรือ อปท. 4,979 แห่ง

2. นโยบายการจัดการขยะตามแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ

แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ตั้งแต่ฉบับที่ 8 เป็นต้นมา ได้ให้ความสำคัญเกี่ยวกับการจัดการสิ่งแวดล้อม และในส่วนที่เกี่ยวข้องกับการจัดการขยะและของเสียมีดังนี้

2.1 The Eighth National Economic and Social Development Plan (1997-2001) มีแนวคิดในการฟื้นฟูอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติ ป้องกันสภาวะสิ่งแวดล้อมในชนบทและในเขตเมือง โดยการสนับสนุนให้ประชาชน ชุมชน และอปท.มีส่วนร่วมในการจัดการมากขึ้น เพิ่มขีดความสามารถในการจัดเก็บขยะ รวมทั้งให้มีการกำจัดของเสียอย่างถูกสุขลักษณะ สนับสนุนให้จังหวัดเตรียมที่ดินที่เหมาะสมสำหรับใช้กำจัดขยะในระยะยาว สนับสนุนให้มีระบบกำจัดของเสียรวม

2.2 The ninth National Economic and Social Development Plan (2002-2006) มีแนวคิดว่าการจัดการด้านสิ่งแวดล้อมยังดำเนินการได้ในขอบเขต

จำกัด เนื่องจากขาดประสิทธิภาพในการจัดทำและการบริหารแผนงานให้สามารถร่วมกันทำงานได้อย่างมีประสิทธิภาพ ขาดความประหยัด ความคุ้มค่า แผนพัฒนาฉบับนี้ จึงมุ่งเน้นการแก้ไขปัญหาด้านสิ่งแวดล้อมโดยอาศัยกระบวนการการมีส่วนร่วมของทุกภาคส่วน และให้อปท.มีส่วนร่วมรับผิดชอบ สำหรับการจัดการขยะต้องสร้างกระบวนการประสานงานและการทำงานร่วมกันระหว่างหน่วยราชการที่เกี่ยวข้องทั้งส่วนกลาง ส่วนภูมิภาค และอปท. สนับสนุนให้มีการลดปริมาณขยะและนำขยะกลับมาใช้ใหม่ สนับสนุนให้จังหวัดมีศูนย์รวมกำจัดขยะ

2.3 The Tenth National Economic and Social Development Plan (2007-2011) ปริมาณขยะมีแนวโน้มเพิ่มขึ้นอย่างต่อเนื่อง แผนพัฒนา ฉบับนี้ จึงมีเป้าหมายในการนำขยะกลับมาใช้ใหม่ไม่น้อยกว่าร้อยละ 30 ของปริมาณขยะที่เกิดขึ้น เพิ่มประสิทธิภาพ การจัดการขยะ กระจายอำนาจการบริหารจัดการสิ่งแวดล้อม ให้แก่อปท. และสนับสนุนให้จังหวัดจัดตั้งศูนย์กำจัดขยะรวม

2.4 The Eleventh National Economic and Social Development Plan (2012-2016) มีแนวคิดส่งเสริมให้เอกชนเข้ามาร่วมลงทุนในการดำเนินงาน สนับสนุนการลดปริมาณของเสีย ณ แหล่งกำเนิด โดยส่งเสริมให้เกิดกลไกการคัดแยกขยะเพื่อนำกลับมาใช้ใหม่ให้มากที่สุด รวมทั้งใช้เครื่องมือทางเศรษฐศาสตร์ในการสร้างแรงจูงใจเพื่อลดปริมาณขยะและน้ำเสีย เช่น การเก็บภาษีการปล่อยมลพิษ หรือค่าธรรมเนียมการใช้สินค้าที่ก่อมลพิษสูง ให้ความสำคัญกับการแก้ไขปัญหาในพื้นที่วิกฤต เร่งรัดการลงทุนก่อสร้างระบบบำบัดน้ำเสียรวมชุมชน และระบบการจัดการขยะแบบครบวงจรส่งเสริมธุรกิจชุมชนและธุรกิจเอกชนจากขยะรีไซเคิล รวมทั้งสนับสนุนให้มีการผลิตและใช้พลังงานทดแทนจากของเสีย โดยสร้างมาตรการจูงใจในการแปรรูปขยะเป็นพลังงานให้เกิดผลในทางปฏิบัติ ตลอดจนออกกฎ ระเบียบที่เกี่ยวข้องเพื่อให้มีการจัดเก็บค่าธรรมเนียมการให้บริการบำบัดน้ำเสียและกำจัดขยะมูลฝอยเพื่อให้ท้องถิ่นมีรายได้เพียงพอในการบริหารจัดการและบำรุงรักษาระบบบำบัดและกำจัดของเสียอย่างต่อเนื่องและยั่งยืน

2.5 The Twelfth National Economic and Social Development Plan (2017-2021) แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติฉบับนี้มีแนวคิดเร่งรัดการควบคุมมลพิษทั้งทางอากาศ ขยะ น้ำเสีย และของเสียอันตราย ที่เกิดจากการผลิตและบริโภค เพื่อสร้างคุณภาพสิ่งแวดล้อมที่ดีให้กับประชาชน เร่งรัดแก้ไขปัญหาการจัดการขยะเป็นลำดับแรก โดยส่งเสริมให้เกิดกลไกการคัด



แยกขยะเพื่อนำกลับมาใช้ใหม่ให้มากที่สุด เร่งกำจัดขยะมูลฝอยตกค้างสะสมในสถานที่กำจัดในพื้นที่วิกฤต สร้างรูปแบบการจัดการขยะมูลฝอยและของเสียอันตรายที่เหมาะสม เน้นการแปรรูปเป็นพลังงาน สร้างวินัยของคนในชาติมุ่งสู่การจัดการที่ยั่งยืน โดยให้ความรู้แก่ประชาชน และการบังคับใช้กฎหมาย

Policies and plans for the enhancement and conservation of National Environmental and Quality 1997- 2016 (1997) ทั้งห้าฉบับมีแนวคิดสอดคล้องกันในเรื่องที่ต้องการกระจายอำนาจการจัดการด้านสิ่งแวดล้อมให้แก่อปท. โดยให้มีการทำงานร่วมกันโดยการลงทุนร่วมกันระหว่างอปท.ลงทุนร่วมกับเอกชน หรือให้เอกชนลงทุนเอง ส่วนการกำจัดขยะมีความต้องการที่จะให้มีศูนย์กำจัดขยะรวมระดับจังหวัด และอาศัยการมีส่วนร่วมของทุกภาคส่วน

3. นโยบายการจัดการขยะระดับชาติ

3.1 Policies and plans for the enhancement and conservation of National Environmental and Quality 1997-2016 (1997) และแผนการจัดการคุณภาพสิ่งแวดล้อม ในส่วนที่เกี่ยวข้องกับอปท. มีความต้องการให้มีการเพิ่มประสิทธิภาพการบริหารจัดการคุณภาพสิ่งแวดล้อม การกระจายอำนาจหน้าที่ไปสู่จังหวัดและอปท. โดยให้มีระบบกำจัดขยะที่ถูกสุขลักษณะไม่เป็นอันตรายต่อสุขภาพอนามัยของประชาชน เสริมสร้างความร่วมมือระหว่างภาครัฐ เอกชน และประชาชน

เป้าหมายสำคัญของนโยบาย คือ การลดอัตราการเกิดขยะ ในพื้นที่เทศบาลไม่ให้มีขยะตกค้าง ต้องมีการเก็บขนขยะให้หมดทุกวัน พื้นที่นอกเขตเทศบาลให้มีขยะตกค้างไม่เกินร้อยละ 10 ให้ทุกจังหวัดมีระบบกำจัดขยะที่ถูกสุขลักษณะ โดยมีแนวทาง การจัดการที่สำคัญ คือ ให้มีการจัดการขยะเป็นระบบและครบวงจร ตั้งแต่การเก็บขน การขนส่ง การกำจัด สนับสนุนให้เอกชนดำเนินธุรกิจด้านการเก็บขน การขนส่ง การกำจัด ในรูปของการว่าจ้าง การร่วมลงทุน หรือการให้สัมปทาน ก่อสร้างสถานที่กำจัดขยะที่ถูกสุขลักษณะโดยรัฐร่วมลงทุนกับภาคเอกชน รัฐลงทุนทั้งหมด หรือการสมทบงบประมาณบางส่วนให้แก่อปท.

3.2 Environmental Management Plan 2012-2106 (2012) แนวคิดหลักของแผนการจัดการคุณภาพสิ่งแวดล้อม ที่เกี่ยวข้องกับการจัดการขยะและของเสีย คือ เพิ่มศักยภาพของอปท. โดยเฉพาะด้านการจัดการน้ำเสีย การจัดการขยะชุมชน และการจัดการขยะ

ติดเชื้อ โดยสนับสนุนการจัดตั้งระบบที่สอดคล้องกับปัญหาและศักยภาพในการเดินระบบของอปท. และให้จัดเก็บค่าธรรมเนียมเพื่อให้ท้องถิ่น มีงบประมาณที่เพียงพอในการเดินและบำรุงรักษาระบบได้อย่างต่อเนื่อง รวมทั้งให้มีการจัดบุคลากรที่มีความชำนาญในการเดินระบบและบำรุงรักษาระบบได้อย่างมีประสิทธิภาพตลอดอายุการใช้งาน

พัฒนาคุณภาพชีวิตและจิตสภาวะแวดล้อมของชุมชนแออัดให้มีความเป็นระเบียบเรียบร้อย เช่น การติดตั้งระบบการจัดการขยะและน้ำเสียขนาดเล็ก (On-Site) การติดตั้งถังดักไขมันของชุมชนริมแม่น้ำ ลำคลอง และการสนับสนุนกระบวนการเรียนรู้ของประชาชนในชุมชนแออัดเกี่ยวกับการดูแลสุขภาพสิ่งแวดล้อมและอนามัยสิ่งแวดล้อมในเขตชุมชนและครัวเรือน เป็นต้น เพื่อสร้างการมีส่วนร่วมในการพัฒนาและปรับปรุงเมืองให้น่าอยู่ และปลอดภัยต่อสุขภาพ

ตามแผน ฯ นี้ มีตัวชี้วัดสำเร็จ คือ อัตราการนำขยะมาใช้ประโยชน์ (Recycle) เพิ่มขึ้นเป็นร้อยละ 30 ของปริมาณขยะทั่วประเทศ และ อัตราการกำจัดขยะชุมชน ขยะติดเชื้อ ของเสียอันตราย และการบำบัดน้ำเสียอย่างถูกต้องตามหลักวิชาการต่อปริมาณขยะและน้ำเสียทั่วประเทศเพิ่มขึ้น

4. นโยบายการจัดการขยะของกระทรวงมหาดไทย

4.1 Strategic Plan of Ministry of Interior 2004-2008 (2004) และ Action Plan of Ministry of Interior 2005-2008 (2005) ได้มีส่วนการเชื่อมโยงกับการกิจของกรมการส่งเสริมปกครองท้องถิ่นและอปท. ในส่วนที่เกี่ยวข้องกับการกิจด้านสิ่งแวดล้อมและการกิจด้านการจัดการขยะ คือ การเสริมสร้างความเข้มแข็งของอปท. ส่งเสริมการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดการทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม โดยใช้กลยุทธการสนับสนุนให้มีการรวมกลุ่มธุรกิจชุมชนและเอกชนในการจัดการและเพิ่มมูลค่าขยะ เพิ่มประสิทธิภาพในการบริหารจัดการระบบกำจัดขยะ

4.2 Strategic Plan of Ministry of Interior 2013-2018 (2013) มีความเชื่อมโยงและสอดคล้องกับยุทธศาสตร์ของประเทศ ในประเด็นการพัฒนา ส่งเสริมการเตรียมความพร้อม ต่อการเปลี่ยนแปลงสภาพแวดล้อมภัยพิบัติ รักษาสภาวะแวดล้อมและสมดุลทางธรรมชาติ ด้วยพลังทางสังคมซึ่งมีเป้าประสงค์ในการพัฒนาเมืองชุมชน ให้เป็นเมืองน่าอยู่ปลอดภัยและเป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อม รักษาสภาวะแวดล้อมและสมดุลทางธรรมชาติ

5. นโยบายการจัดการขยะที่ปรากฏในรูปของกฎหมาย

5.1 พระราชบัญญัติส่งเสริมและรักษาคุณภาพสิ่งแวดล้อมแห่งชาติ พ.ศ. 2535

พระราชบัญญัติฉบับนี้เป็นกฎหมายพื้นฐานเพื่อการคุ้มครองสิ่งแวดล้อม มีบทบัญญัติเกี่ยวข้องกับองค์การกำกับดูแลการจัดการทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ในระดับนโยบายของประเทศ เหตุผลของการประกาศใช้พระราชบัญญัติฉบับนี้ในส่วนที่เกี่ยวข้องกับประชาชนและอปท. คือ เป็นการส่งเสริมให้ประชาชนและองค์กรเอกชนได้มีส่วนร่วมในการส่งเสริมและรักษาคุณภาพสิ่งแวดล้อม และเพื่อเป็นการกำหนดอำนาจหน้าที่ของส่วนราชการ รัฐวิสาหกิจ และอปท. ให้เกิดการประสานงาน และมีหน้าที่ร่วมกันในการส่งเสริมและรักษาคุณภาพสิ่งแวดล้อมและกำหนดแนวทางการปฏิบัติในส่วนที่ไม่มีหน่วยงานได้รับผิดชอบโดยตรง

The Enhancement and Conservation of National Environmental and Quality Act of 1992 (1992) บัญญัติให้กระทรวงการคลังจัดตั้งกองทุนขึ้น เรียกว่า “กองทุนสิ่งแวดล้อม” อปท.สามารถขอรับเงินสนับสนุนจากกองทุนเพื่อลงทุนและดำเนินงานระบบบำบัดน้ำเสียรวมหรือระบบกำจัดของเสียรวม การจัดหาซื้อที่ดิน วัสดุ อุปกรณ์ เครื่องมือและเครื่องใช้ที่จำเป็นสำหรับการดำเนินงานและการบำรุงรักษาระบบ พระราชบัญญัติฉบับนี้ยังได้เปิดโอกาสให้เอกชนสามารถเข้ามีส่วนร่วมในการดำเนินงานเกี่ยวกับสิ่งแวดล้อม เช่น มาตรา 39 ได้กล่าวถึง ในกรณีจังหวัดใดยังไม่พร้อมจะดำเนินงานเพื่อจัดให้มีระบบบำบัดน้ำเสียรวม หรือระบบกำจัดของเสียรวม อาจเสนอแผนการส่งเสริมให้เอกชนลงทุนก่อสร้างและดำเนินการแทนจังหวัดได้ รวมทั้งในมาตรา 40 ยังเปิดโอกาสให้จังหวัดที่มีพื้นที่คาบเกี่ยวกันในทางภูมิศาสตร์หรือเกี่ยวเนื่องกันในระบบนิเวศเพื่อให้เกิดประโยชน์ในการจัดการอย่างเป็นระบบตามหลักการจัดการคุณภาพสิ่งแวดล้อมและทรัพยากรธรรมชาติที่ถูกต้องและเหมาะสมให้จังหวัดที่เกี่ยวข้องกันจัดทำแผนปฏิบัติการร่วมกันได้

นอกจากนี้แล้วบทบัญญัติมาตรา 78 แห่งพระราชบัญญัติดังกล่าวได้วางหลักเกณฑ์ไว้ว่า หากมีกฎหมายใดได้บัญญัติกำหนดหลักเกี่ยวกับการเก็บรวบรวม การขนส่งและการจัดการมูลฝอยของเสียไว้แล้ว ให้ปฏิบัติตามกฎหมายนั้นบัญญัติไว้แล้ว แต่หากการจัดการของเสียอื่นที่ไม่มีกฎหมายฉบับใดบัญญัติไว้เป็น

การเฉพาะให้ใช้พระราชบัญญัติส่งเสริมและรักษาคุณภาพสิ่งแวดล้อมแห่งชาติ พ.ศ. 2535

5.2 Cleanliness and Tidiness of the Country Act of 1992 (1992)

เหตุผลของการประกาศใช้พระราชบัญญัติฉบับนี้เนื่องจากพระราชบัญญัติ-รักษาความสะอาดและความเป็นระเบียบเรียบร้อยของบ้านเมือง พ.ศ. 2503 ใช้บังคับมานานไม่เหมาะสมกับสภาวะกับสถานการณ์ปัจจุบัน พระราชบัญญัติฉบับนี้ให้อำนาจแก่อปท. และเจ้าหน้าที่ของอปท. เพื่อดำเนินการเกี่ยวกับการรักษาความสะอาดและความเป็นระเบียบเรียบร้อยของบ้านเมือง

พระราชบัญญัติฉบับนี้บัญญัติเกี่ยวกับการดูแลพื้นที่สาธารณะเป็นส่วนใหญ่และมุ่งเน้นการจัดระเบียบเพื่อควบคุมพฤติกรรมของประชาชนในการรักษาความสะอาดและความเป็นระเบียบเรียบร้อยของบ้านเมือง แต่ไม่ครอบคลุมถึงระบบการจัดการขยะ

5.3 พระราชบัญญัติการสาธารณสุข พ.ศ. 2535

Public Health Act of 1992 (1992) มีการแก้ไขเพิ่มเติมและได้บัญญัติขึ้นเป็นพระราชบัญญัติการสาธารณสุข พ.ศ. 2550 หลักการและเหตุผลของพระราชบัญญัติการสาธารณสุข เนื่องจากการสาธารณสุขเป็นเรื่องเกี่ยวข้องกับสภาพแวดล้อม ซึ่งบทบัญญัติของกฎหมายเดิมยังไม่ได้มีการกำหนดมาตรการกำกับดูแลป้องกันเกี่ยวกับการอนามัยและสิ่งแวดล้อมไว้อย่างเพียงพอและมีประสิทธิภาพ

กฎหมายฉบับนี้มีส่วนที่เกี่ยวข้องกับการจัดทำบริการสาธารณะร่วมกันของอปท. คือ มาตรา 18 ซึ่งกล่าวโดยสรุปได้ว่า การเก็บขนหรือกำจัดสิ่งปฏิกูลหรือมูลฝอยในเขตอปท.ใดเป็นอำนาจของอปท.นั้น และอปท.จะร่วมกับหน่วยงานของรัฐหรืออปท.อื่นดำเนินการร่วมกันได้ หรืออปท.อาจมอบให้บุคคลดำเนินการแทนก็ได้ แต่ต้องอยู่ภายใต้การควบคุมขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น

พระราชบัญญัติที่กล่าวถึงนี้ให้ความสำคัญต่ออปท.ในการรักษาคุณภาพสิ่งแวดล้อม การรักษาความสะอาดของบ้านเมือง เปิดโอกาสให้เอกชนสามารถเข้ามาดำเนินงานเกี่ยวกับสิ่งแวดล้อมได้ การสนับสนุนเงินทุนหรืองบประมาณให้แก่ อปท.ในรูปแบบให้เงินอุดหนุน การให้กู้ยืมเงินเพื่อดำเนินกิจกรรมเกี่ยวกับการส่งเสริมและรักษาคุณภาพสิ่งแวดล้อมและอปท.สามารถร่วมกันจัดทำกิจกรรมบริการสาธารณะได้



สรุป/ข้อเสนอแนะ

งานบริการสาธารณะการจัดการขยะ มิได้เป็นภารกิจของอปท.แต่เพียงฝ่ายเดียว แต่เป็นภารกิจที่องค์กรของรัฐทุกระดับให้ความสำคัญ ถึงขั้นที่ต้องกำหนดขึ้นเป็นนโยบายตั้งแต่ระดับรัฐบาล นโยบายที่ปรากฏอยู่ในแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ นโยบายระดับชาติ นโยบายระดับกระทรวง กรม รวมทั้งมีการตรากฎหมายระดับพระราชบัญญัติออกมารองรับเพื่อการดำเนินการจัดการขยะ ซึ่งนโยบายการจัดการขยะที่ได้กล่าวมาทั้งสิ้นนี้มีความสอดคล้องกัน และเป็นแนวทางที่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นสามารถนำไปปฏิบัติให้เกิดผลดีต่อชุมชนและท้องถิ่นได้

References

- Action Plan of Ministry of Interior 2005-2008. (2005). Ministry of Interior. [in Thai]
- Cleanliness and Tidiness of the Country Act of 1992. (1992, 28 February). Royal Thai Government Gazette. Book 109, episode 15 a. Page 28-42. [in Thai]
- Environmental Management Plan 2012-2106. (2012). Office of Natural Resources and Environmental Policy and Planning, Ministry of Natural Resources and Environment. [in Thai]
- Policies and plans for the enhancement and conservation of National Environmental and Quality 1997-2016. (1997). Ministry of Science Technology and Environment, Office of Environmental Policy and Planning. [in Thai]
- Prince Damrong Rajanuphap Institute. (2001). Report of the Study on Local Government Organization and Environmental Management. Bangkok: Author [in Thai]
- Public Health Act of 1992. (1992, 5 April). Royal Thai Government Gazette. Book 109, episode 38. Page 27-52. [in Thai]
- Strategic plan of Ministry of Interior 2004-2008. (2004). Policy and Planning Bureau, Office of the Permanent Secretary for Interior. [in Thai]
- Strategic plan of Ministry of Interior 2013-2018. (2013). Policy and Planning Bureau, Office of the Permanent Secretary for Interior. [in Thai]
- The Eighth National Economic and Social Development Plan. (1997-2001). Office of the National Economics and Social Development Board. The Prime Minister's Office. Documentation for the 8th National Economic and Social Development Plan (1997-2001). [in Thai]
- The ninth National Economic and Social Development Plan. (2002-2006). Office of the National Economics and Social Development Board. The Prime Minister's Office. Documentation for the 8th National Economic and Social Development Plan (2002-2006). [in Thai]
- The Tenth National Economic and Social Development Plan. (2007-2011). Office of the National Economics and Social Development Board. The Prime Minister's Office. Documentation for the 10th National Economic and Social Development Plan (2007-2011). [in Thai]
- The Eleventh National Economic and Social Development Plan. (2012-2016). Office of the National Economics and Social Development Board. The Prime Minister's Office. Documentation for the 11th National Economic and Social Development Plan (2012-2016). [in Thai]
- The Twelfth National Economic and Social Development Plan. (2017-2021). Office of the National Economics and Social Development Board. The Prime Minister's Office. Documentation for the 12th National Economic and Social Development Plan (2017-2021). [in Thai]
- The Enhancement and Conservation of National Environmental and Quality Act of 1992. (1992, 4 April). Thai Government Gazette. Book 109, episode 37 a. Page 1-43. [in Thai]